

KÜLÖNFÉLÉK.

Pályázati hirdetés.

Az Unitárius Irodalmi Társaság elnöksége Dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok úr, az U. I. T. igazgatója adományából 5000 lej pályadíjat tűz ki egy unitárius tartalmú történeti elbeszélés, vagy egy unitárius vonatkozású elbeszélő költemény, vagy egy unitárius vonatkozású festmény elkészítésére. A jutalmat osztatlanul a három közül legjobb pályamunka nyeri, de ha több munka is érdemel jutalmat, elnökség gondoskodni fog azoknak a megjutalmazásáról is.

A pályaművek a szokásos feltételek mellett 1928. aug. 1-ig Dr. Borbély István koll. igazgató, főtitkár címére küldendők.

Kolozsvár, 1928. nov. 1.

Ferencz József püspök, elnök.

Dr. Borbély István főtitkár.

Elhunytak: Alsóboldogfalvi *Gyarmathy Lajos* földbirtokos, az Unitárius Egyház Főtanácsának tagja, élete 60-ik, boldog házasságának 38-ik évében június 25-én Alsóboldogfalván. — Csehétfalvi *Ambrus Gergely* nyug. posta- és távirdafelügyelő, unitárius egyházi tanácsos életének 80-ik, özvegységének 11-ik évében július 9-én Kolozsvárt. — Bölöni *Sikó Áron* nyug. erdőtanácsos, munkás életének 59-ik, boldog házasságának 29-ik évében augusztus 29-én Bölönben. — Bölöni id. *Tana Albert* nyug. k.-jegyző, életének 68-ik, boldog házasságának 41-ik évében szept. 18-án Bölönben. Lőfi Ödön, folyóiratunk főmunkatársa e két utóbbi halottban sógorait gyászolja. — Sárpataki, kisenyedi, tordátfalvi *Nemes József*, nyug. csász. és kir. alezredes, életének 57-ik, boldog házassága 15-ik évében hosszas szenvedés után, Kolozsvárt 1927. szept. 25-én. — Homorodalmási *Barra Lajos* nyug. k.-jegyző, életének 71-ik, boldog házasságának 49-ik évében november 1-én Homorodalmáson. Péter Lajos, lapunk főmunkatársa és Antonya Mihály szováti lelkész apósát gyászolja az elhunytban. — *Özv. Balogh Györgyné* szül. Zsakó Ilona (Dr. Balogh György ügyvéd és köri felügy. gondnok édesanyja), 74 éves korában, 21 évi özvegység után, Torockón. Az elhunytak fölött őszinte kegyeletünk virraszt. A megszorodottak bánatában részvételt osztozunk.

Dr. Borbély István kollégiumi igazgatónak és okl. theol. akad. tanárnak, kit a püspök úr most szentelt pappá, az egyházi Főtanács a theol. akadémiai rendkívüli tanári címet adományozta.

Dr. Masznyik Endre. A magyar protestáns theol. irodalom szabadabb szellemü irányzatát súlyos veszteség érte dr. Masznyik Endrének a halálával. Azok közé a theológusok közé tartozott, akiket nem vakít el a saját dogmatikai felfogásuk, hanem keresni igyekeznek az igazságot s a szabad vizsgálódás alapelveinek a következményeitől nem riadnak vissza. Az „odium theologicum“, ami annyi testvérharcot idézett elő, távol volt az ő lelki világától. Tiszaföldváron 1857-ben született. A pozsonyi ág. hitv. ev. theol. akadémiának az elvégzése után előbb főgimnáziumi, majd a pozsonyi akadémia tanára s azután hosszú időn át annak igazgatója volt. Széles körü irodalmi munkásságot fejtett ki s neve a prot. theol. irodalom legjobb hangzásu nevei közé tartozott. Egyházi lapok s folyóiratok számos súlyos cikke tesznek bizonyosságot nagy szorgalmáról és elfogulatlan liberálizmusáról. Megírta Jézus, Pál apostol és Luther élete történetét. Kiadta Pál apostol leveleiről szóló bibliai magyarázatát 3 kötetben. A Luther társaság megbízásából sajtó alá rendezte Luther iratait. Írt egy evangélikus dogmatikát. „A prot. irodalmi társaság és Debrecen“ című művében pedig a kérdést a szabadelvű felfogás alapjáról világította meg. A „Theológiai Szaklap“-ban számos tudományos cikke jelent meg, amelyek közül minket a legközelebbiről érdekel „Szentábrahám Mihály dogmatikája“ című nagyobb tanulmánya, amelyben a mi nagy püspökünk élete történetét egészen új oldalról világosította meg s hittanát a megérdemelt méltatásban részesítette.

Utóbbi időben a biblia fordítására szentelte idejének és erejének java részét. Az újszövetség fordításával el is készült, amelyben a biblia íróit modern magyar nyelven szólaltatta meg. E nagyszabásu munka mellől szólította el a halál a folyó évi október havában 70 éves korában.

V. A.

Lelkész a bíróság előtt. A kolozsvári ítélőtábla *Cref Nicolae* bogáti lelkeszt 5000 lei pénzbüntetésre ítélte, mivel anyakönyvvezetői tanúsítvány nélkül osztogatta az új pároknak az egyházi áldást.

KÜLFÖLD.

Egyesült-Államok. Lapunk olvasói bizonyára emlékeznek Dr. Cornish C. Lajos és Snow Sidney nevű amerikai barátainkra,

kik már két ízben is meglátogattak minket a világháború óta, hogy bánatunkban vigasztaljanak, szegénységünkben kisegítsenek. Dr. Cornisht nemrégén megválasztották az amerikai Unitárius Társaság elnökévé, egyelőre csak egy évi időtartamra, Dr. Snowt ugyane Társaság utazó titkárává New-York székhellyel. Tudjuk, hogy barátainknak eme szép megtiszteltetése olvasóinknak nagy örömet fog szerezni.

Honorable Taft H. Wilmos szeptember 15-én, születése alkalmával nagy ünneplésben részesült. Nemcsak hitrokonai, az unitáriusok üdvözölték ez alkalommal, hanem az Egyesült-Államok minden nevezetesebb szervezete és előkelősége is. Taft négy évig volt az Egyesült-Államok elnöke, s most a Legfőbb Biróság elnöki tisztét tölti le, mely tiszt az állami elnökség után a legfontosabb. Taft egyébként az amerikai Világiak Ligájának diszelelnöke és igen lelkes unitárius.

Dr. Dietrich H. János, híres amerikai unitárius lelkész, egy kis füzetet adott ki ezzel a címmel: „Mit hisznek az unitáriusok?“ A füzet alapvető elve: „az unitarizmus nem dogma, hanem egy életelv“. Érdemes gondolkozni e kijelentésen.

Anglia. Manchester püspöke, Barnes Ernő, nagy beszédet tartott a Westminster Abbey nevű ősrégi, angol-egyházhoz tartozó, katedrálisban. Darwin elmélete győzött, mondotta és a régi teológiai dogma-rendszert egészen szétrombolta. Az „Éden-kertről szóló regék a mi számunkra már csak népmesék. Az ember nem tehetetlen lény, aki a bünbeesés révén a teljes ártatlanság boldog állapotából az ingyen kegyelem martalékává esett le. Az ember a legtökéletesebb állat, mely lassan és fokról-fokra nyert csak szellemi megértést és e megértés révén állattársai fölé emelkedett“. Az anglikán egyház egyik püspökének ajkairól hallani ilyen modern kijelentéseket, sokkal nagyobb dolog, mint az itt Erdélyben elhíhető volna. Tempora mutantur — úgy látszik. Itt, Erdélyben, ha unitáriusokról esik szó, megjegyzik: „nem vallás, mert az eredendő bünt, az ingyen kegyelmet, és a megváltást tagadja.“ Ime, Angliában is vannak, úgy látszik, hasonló eretnekek, még pedig az angol állam-egyház egyik legmagasabb főpapi székén!

Irország. A 98 százalékban római katolikus Irország mentalitását és civilizációját jellemzi az alábbi eset. Harleton Szabella, County Tyrone városában bevádoltatott, hogy „verő szemé“ van, és a teheneket megbabonázza. Hogy bűvös hatalmát megtörjék,

szomszédai a babona utasítása szerint egy-egy nyaláb szalmát kihuztak házának fedeléből, hogy ezzel teheneik szemeit megkenjék. Ez jól is lett volna így, ha lassan-lassan mind el nem hordták volna a szalmát az öreg asszony házacskájának tetejéről, ki fedél nélkül maradván, beperelte szomszádait. A törvényszék egy esetben kártérítést ítelt az öreg asszonynak, a többit azonban felmentette.

Itália. Tudvalevőleg a pápai államot Garibaldi és Victor Emánuel elfoglalták, mikor III. Napoleon onnan védőcsapatait visszavonta az 1870—71-iki porosz-francia háború alkalmával. Azóta a pápai állam az olasz birodalom részévé vált, de a pápák sohasem adták föl a jogot annak birhatására. Pár héttel ezelőtt az *Observatore Romano*, a Vatican hivatalos lapja, fölszínre hozta a kérdést újra, indítványozva, hogy a régi pápai állam egy kis részét, adják vissza a pápának, hogy így a közel 60 éve huzódó „római kérdést“ megoldhassák. A lap sejtetni engedte, hogy e kérdés már hivatalos megbeszélgetés tárgya is volt Mussolini és a pápa között.

Franciaország. M. J. Jessegnel, a kedves párisi protestáns lelkész, ki a nyáron minket is meglátogatott, ezuton is ki kívánja fejezni köszönetét különösen az unitárius, de általában az erdélyi róm. katolikus, református és zsidó lelkész uraknak, kik őt mindenütt a legmesszebb menő udvariassággal és baráti szivességgel fogadták.

A „Lélektani kutatások nemzetközi kongresszusa“ Párisban ülésezett október elején. Ide felvonultak mindazon hipnotizőrök, médiumok, spiritiszták, stb., kik tudományosan is iparkodtak beigazolni kísérleteik és *séance*-aik eredményét. A beigazolások nem a legsikerütebben történtek. Ám a nagy dob dolgozott, s a lapok tele voltak esetekkel, melyek szerint a „lelkek“ napvilágnál is dolgoznak és ujljenyomataikat készséggel leadják. Továbbá volt egy Munich-i médium, ki minden külső beavatkozás nélkül fölemelkedett a levegőbe és ott lebegett 35 percig. Kissé rossz hatást tett Sir Oliver Lodge-nak előadása, ki ugyan A. Conan-Doyle mellett az angol spiritiszták vezéralakja, de ki mégis a médiumok szerepléséről nem a legelismerőbben nyilatkozott. Kíváncsian várjuk a fenti kísérletek tudományos bírálatát. Sz. I. S.

Nyugtázás. A Keresztény Magvetőre a legutolsó nyugtázás óta a következő összegek folytak be:

Erdős Mihály (1924—26) 400, Sepsiszentgyörgy (1925—1927) 400, Nagy Vilmos (1924—27) 600, Péterfi Áron Fogaras (1926) 150, Sepsiszentgyörgy (1927—28) 400, Benczédi Pál 500, Árkosy Béla (1926—27) 200, Szabédi konfirmáltaktól adomány 220, Dr. Ferenczy Géza főgondnok úr gyűjtése 18.000, Dr. Lukácsy József (1924—25) 250, Botár János járásbíró (1924—26) 400, Kovács Margit (1926—27) 200, Székely Sándor v. irodaig. (1927) 200, Árkosy Béla (1927) 150, Csegezy Mihály alapítódíj 500, (1927) 100, Sigmond József (1927) 100, H.-Jánosfalva (1927) 200, Ürmössy József CFR. felügyelő 200, Alsójára (1927) 200, Alsójárai D. F. E. (1927) 200, Raffay Zsigmond (1927) 200, Bartha Miklós Brassó (1916—27) 350, Lőrinczy István esp. (1928) 100. A következő lelkész afiai fizettek 1927 I—II—III. negyedre à 50 L.: Fülöp Mózes, Kiss Sándor, Antónia Mihály, Ütő Béla, Szén Mihály, Kelemen István, Kisgyörgy Imre, Páll Tamás, Székely Tihamér, Bodóczi Sándor, Mátyus Gergely, Halmágyi János, Benczédi Ferenc, Pethő Kálmán, Kelemen György, Keresztesi Dénes, Végh Benjámin, Lőfi Ödön, Kovács Lajos, József Lajos, Taar Géza, Göncz Mihály, Nagy Dénes, Ádámossy Gábor, Weress Béla, Árkosi Tamás, Gállfy András, Lőrinczy Dénes esp., Gál Gyula, Pataki András, ifj. Lőrinczy Dénes, Szász Dénes, Pap Zsigmond, Geréb Zsigmond, id. Máté Lajos, Katona Ferenc, Lőrinczy Domokos, Pap Ferenc, Sárosi József, Pál Dénes, ifj. Máté Lajos, Péter Ödön, Máthé Sándor, Kiss Jenő, Zoltán Sándor, Ürmösi József, Gál József, Báró József, Benczédi Pál.

Az U. I. T. f. november 5-i közgyűlésének határozatából értesitem lelkész fiait, hogy mindenkitől — kivéve az alapítótagoktól s akik alapítványukat be is fizették — legközelebbi kongruájukból negyedévenként 115 L.-t fogok levonni, melyből negyedévenként esik: az Unitárius Egyházra 25, Keresztény Magvetőre 50, Unitárius Közlönyre 15 L., Unitárius Szószékre 25 L. — *Hadházy Sándor*, pénztárnok.

Az Unitárius Irodalmi Társaság

(Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium).

CÉLJA: az unitárius irodalomnak és történelemnek s általában a tudománynak unitárius szellemben való művelése, az unitárius hívek közművelődésének előmozdítása.

TAGJAI: tiszteleti, levelező, alapító és rendes tagok. A tiszteleti és levelező tagokat a Társaság választja.

Alapító tag lehet, ki egyszerismindenkorra 500 lej tagsági díjat befizet.

Rendes tag lehet, ki évente 100 lej tagsági díjat befizet.

A belépést legcélszerűbb postai levelező-lapon, vagy az unitárius lelkészek útján jelenteni az elnökségnek.

ESZKÖZEI: A Társaság vándorgyűléseket tart; kiadja a **Keresztény Magvető** c. 3 havi folyóiratot, valamint **Az Unitárius Irodalmi Társaság Szakkönyvtárát** és az **Unitárius Könyvtárt**; eredeti és fordított tudományos műveket bocsát közre; segítyez az unitárius közművelődést előmozdító minden tudományos, szépirodalmi és művészi törekvést.

CÍME: Unitárius Irodalmi Társaság, Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium.

Dr. Ferenczy Géza,

egyházi főgondnok,
igazgató.

Ferencz József

unitárius püspök,
elnök.

Dr. Boros György,

egyházi főjegyző,
alelnök.

Dr. Gál Kelemen,

főgimn. tanár,
alelnök.

Vári Albert,

főgimn. tanár,
alelnök.

Dr. Borbély István

kollégiumi igazgatótanár,
főtítkár.

Hadházy Sándor,

egyházi pénztárnok,
pénztárnok.

Kovács Kálmán,

püspöki titkár,
ellenőr.

